

La llengua com a pàtria

Catedràtic de Matemàtiques, té una certa fama de parlar clar i mallorquí. Això, juntament amb una actitud inequívocament nacionalista, fan de Nadal Batle un rector molt particular.

Xavier Montanyà/Sergi Pàmies

Per telèfon ens havia dit que el reconeixerem per la barba i les ulleres. Quan vam arribar al bar, hi havia tres persones amb barba i ulleres. Una, era massa jove. La segona, parlava d'inversions. L'altra, llegia el diari. Era ell. Nadal Batle és matemàtic i rector de la Universitat de les Illes Balears.

—*¿Com s'arriba a rector de la Universitat de Mallorca?*

—Home, doncs amb unes eleccions.

—*Sí, però jo no m'hi puc presentar, ¿quina és, breument, la teva història?*

—Vaig començar estudiant aquí a Barcelona, quan tenia divuit anys, on vaig fer la llicenciatura de Matemàtiques. Vaig acabar l'any 1967 i, després, vaig agafar una beca del govern francès i vaig estar a França fins el 68. Quan vaig tornar, vaig fer una tesi i vaig ser professor de la Universitat Autònoma i de la Politècnica de Catalunya. Finalment, després d'unes oposicions, vaig anar a parar de catedràtic a Sevilla, posteriorment a València i finalment a Palma. L'any 1982 va haver-hi eleccions a rector, m'hi vaig presentar i vaig guanyar.

—*¿Quina universitat et vas trobar?*

—Ensopida, perquè era una universitat jove i amb el patrimoni més baix de l'Estat espanyol.

—*¿De quina manera vas regular l'ús del català a la Universitat?*

—El que faltava a l'any 1982 era un instrument legal per poder dur endavant una acció concreta. Nosaltres teníem l'Estatut d'Autonomia aprovat on es fixava el català com a llengua cooficial i on es deia, també, que la Universitat era l'organisme consultiu pel que fa a la llengua catalana, i això, a part d'evitar qualsevol problema de valencianització, donava un protagonisme important a la Universitat. Aleshores, quan vam redactar

els nostres estatuts, vam posar que el català és la llengua pròpia de les Universitats de les Illes, que tothom té dret a fer-la servir en qualsevol circumstància, que la Universitat ha de destinar recursos específics i especials per la promoció de la cultura catalana, etc... i, en aquest sentit, anem avançant de cara a un procés de normalització.

(No vol parlar dels problemes que van tenir per aprovar aquest punt i esquivant el tema intenta explicar-nos quina és l'actitud dels partits polítics davant la llengua catalana.)

—A les Illes passa una cosa molt curiosa. La dreta més bèstia, com AP, té una actitud molt més oberta que a València, i és més, si mireu el llinatge dels cognoms de la gent que forma AP o els partits de dreta, i els cognoms de la gent del PSOE, doncs ja sabreu on sou exactament.

—*¿Mallorquins i espanyols?*

—Exactament. Però això és molt més significatiu que a la Catalunya continental, perquè aquí hi ha molta gent que té cognoms espanyols i és avançada; en canvi, a les Illes, no. El problema ètnic és molt definit.

—*Tornem al tema anterior, ¿per què era important assolir l'instrument legal del qual ens parlaves?*

—La força d'una lletra impresa com a norma de conducta, quan jugues a la història que tenim una constitució i tenim uns estatuts i això, va fer que ens convencéssim que escrivint que el català era la llengua pròpia de les Illes tindríem aquest instrument. D'altra banda, hi havia gent anticatalanista que no s'ho creia, que pensava que això era un pur paper mullat, però, és clar, quan tens el paper i l'utilitzes i estàs a la cúpula, pots fer que es compleixi.

A les Illes, hi ha un partit que no sé si coneixeu, que és el Partit Socialista de Mallorca, que no té res a veure amb el d'aquí. És una mena d'Herri Batasuna, per dir-ho d'alguna mane-

DOMÈNEC UMBERT

ra, d'independentistes radicals que tenen influència en un sector ampli de la població i que a l'hora d'aprovar els estatuts van presentar set-centes esmenes que van ser rebutjades, una de les quals era que on la dreta deia: «la llengua catalana pròpia de les Illes Balears», posés: «la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears». I els altres, per una coma, van acceptar-ho, canviant radicalment el sentit de la frase. A la Universitat ha passat una cosa similar.

—*Actualment, ¿qui frena el procés de normalització de la llengua?*

—*¿Què entens tu per frenar?*

—*No contribuir al desenvolupament bé per omissió, bé per acció.*

—Doncs, tothom. De totes maneres, dins del PSOE ha entrat un corrent més nacionalista que s'està portant relativament bé, però cal un esforç important d'informació.

—*¿I aquest esforç es pot fer des de la Universitat?*

—Aquest és el problema.

«La Universitat ja no serà mai un lloc on es lliuren títols.»

—*Jo tinc la sensació que la Universitat sempre va endarrerida respecte al que passa fora, la gent pot sortir-ne més preparada i tot el que vulguis, però, quan surten al carrer, passen coses molt diferents a les que han estat fent durant cinc anys, és una mena de claustre on hi ha uns certs professors i on, en certa manera, es perd el temps...*

—Evidentment, ¿què estàs dient? ¿Que l'estructura dels àcids nucleics no té res a veure amb el que passa a Can Barça? Evidentment que sí, i els esdeveniments socials no tenen res a veure amb els altres, però són coneixements i accions a nivells distints i no els podem barrejar. Jo crec que justament si els volem barrejar és quan funcionen malament.

—¿Però no hi ha una contradicció entre tancar-se a estudiar una cosa a fons i prescindir de la realitat exterior?

—Això depèn de l'actitud de cadascú. Mireu, per analitzar una cosa tan delicadíssima com les partícules elementals no cal saber què passa fora, vull dir, si plou o no plou en aquell moment. Ara, això no té res a veure amb l'actitud personal d'aquell que fa recerca que s'interessarà o no pel que es fa fora. Això és una altra cosa, i dependrà de la mena d'estudis que es facin. En humanitats això tindria més sentit.

D'altra banda, hi ha coses que no s'haurien d'estudiar a la Universitat, com la medicina, per exemple. Hi hauria d'haver una escola professional com hi ha una escola de conductors on la gent aprengué medicina. Jo estic en contra, taxativament, de la professionalització de la universitat. Això no vol dir que puguem ajudar la gent a ser uns bons professionals, però són dues coses distintes.

—*Canviant de tema, tu vas anar al Congrés de la llengua catalana a Poble i crec que vas fer una intervenció que va provocar alguna indignació, ¿què va passar?*

—Van fer un dinar amb cinc-centes persones que no feien cas de res i on cada representant sectorial deia la seva. Aleshores, en Lapiedra, de la Universitat de València, i jo havíem de parlar els últims. Jo vaig ser molt breu i vaig dir que no es tractava de saber què podien fer les Illes pel Congrés, sinó què podia fer el Congrés per les Illes, que és del que es tractava i que calia desemmascarar els impositors que, afirmant la unitat, ajudaven

—¿Per a què serveix actualment la Universitat?

—Si em permeteu una broma, a mi, que sóc matemàtic, sempre em preguntaven per a què serveixen les matemàtiques i jo responia: per ensenyar-les als altres; doncs, això. Ara bé, seriosament, a les Illes la Universitat juga un paper dinamitzador, un lloc d'atracció, d'inversió pública i és un factor de normalització d'un desenvolupament harmònic de la personalitat de la gent que hi viu. La Universitat, en principi, ja no serà mai més un lloc on s'expedeixen els títols que permetin fer la feina que aquest títol implica. Abans, fa vint anys, hi havia molt poca gent que tenia el títol de batxillerat, però ara tothom el té per definició, i en el futur, el primer cicle d'estudis universitaris representarà el que representava el batxillerat superior i, si no, agafeu un model, no dic imitable, però sí de societat desenvolupada, com ho és l'americana, i veureu que per a moltes feines s'exigeixen estudis universitaris que no tenen res a

veure amb la feina a realitzar, i en aquest sentit, com més bona educació es tingui, més bons taxistes hi haurà. La Universitat serveix d'inspiració progressista de la humanitat.

Si creiem en l'economia de mercat, ens hem d'acostumar al fet que no té res a veure tenir un títol amb el fet de treballar en la feina que implica, de la mateixa forma que no et pots queixar perquè no t'ha tocat la loteria. Jo, per exemple, estic en contra de limitar les places de metges. Foteu milions de metges al mercat i els bons es mantindran i els altres es dedicaran a fer de taxistes o de qualsevol altra cosa. Però, és clar, hi ha una vella reivindicació corporativista i és que els metges, com els enginyers, arquitectes, etc... troben que és molt ser metge, és com tenir sang blava, i veure un metge que fa de taxista, en certa forma, els ataca perquè representa la desmitificació, de la mateixa manera que si veiéssim un general escombrant, la figura del general quedaria molt fotuda.

a destruir-la. També vaig dir que jo només tinc una pàtria i que aquesta és la meua llengua i va haver-hi una mica de batibull com a contrast a la resta d'intervencions. Algú va dir que havia estat una intervenció mitinera i potser sí que ho era.

—¿Qui t'ho va dir?

—L'Aina Moll.

—*Escolta, per cert, ¿qui va en aquests congressos?, perquè, des de fora, sembla que siguin uns éssers misteriosos que s'ajunten cíclicament per parlar de la llengua.*

—No ho sé. Jo hi era com a representant d'una institució.

—¿Hi van aquests de qui parlaves metafòricament?

—Sí, els qui afirmen la unitat i ajuden a destruir-la. I no em refereixo al president Pujol, que també hi era. Em refereixo a gent molt estranya que m'he trobat als equips de treball, per exemple un que fa deu anys feia poemes a José Antonio, que és un personatge insignificant però que abunda. Com que no hi ha hagut ruptura, ens hem quedat amb bastants falangistes i jo, la veritat, prefereixo un senyor de dretes com cal, com Margaret Thatcher, que un falangista que vulguí fer-se passar per esquerrà.

—*Sembla que l'únic nacionalisme possible hagi de ser forçosament de dretes...*

—Jo crec que aquesta dialèctica és la trampa que vol fer Catalunya. Els qui havien d'assumir el paper d'esquerra nacionalista no ho han fet. És un problema que ve del Principat i que depèn de l'espectre polític que hi ha aquí. Jo no l'entenc. Perquè ¿qui és l'esquerra? Com a grup polític consolidat, que defensi una acció radical al Principat, ¿qui hi ha? Els noms no diuen res, és l'actitud.

Jo crec que els problemes nacionals són molt més pregons que no ens pensem. Si entenem, per exemple, que el PSC és l'esquerra, que ho és perquè té un conveni social, doncs el PSC té un drama, una espècie de martiri permanent perquè, crec jo, si volia ser un partit d'esquerra nacional, hauria de reduir-se a l'estat d'Euskadiko Eskerra i no aliar-se amb el PSOE. Però aquesta és una interpretació meua política que no crec que estigui moralment autoritzat a fer. En aquests moments, repeteixo, la dialèctica explotats-explotadors, dominats-dominadors, ha transcendit la pura dialèctica de persona a persona i ja va entre grups ètnics, és a dir, és evident que

més val ser un treballador americà que un ric a Kenya, i, això, el qui ho vulgui negar és cec; per consegüent, no està gaire clara la cosa clàssica que tots els obrers del món estan molt units.

Les dificultats del ple desenvolupament nacional de Catalunya no provenen de raons intrínseques sinó perquè això afecta els interessos d'altres grups ètnics. Jo ho entenc així.

—*I el fet que només triomfi un catalanisme de «Semana del catalanisme en el Corte Inglés», conservador, ¿com s'entén que la gent s'ho empassi majoritàriament?*

—El problema no és que ens l'empassem nosaltres, sinó si s'empassarien una altra cosa els de fora.

—¿Aleshores, aquesta és l'única via?

—Jo no he dit això.

—*A les Illes, ¿hi ha un nacionalisme radical?*

—Crec que encara està per fer. Heu de pensar que a Mallorca no hi ha fam. Tenim una renda per càpita bastant alta, i això fa que la gent no s'adoni massa que hi pot haver problemes, però si Mallorca s'empobrí una mica, aleshores sí que sortirien situacions nacionals radicals. □

La fira dels llibres

SORIANO LIBRERIA
Literatura - Llibres tècnics
Còmics - Literatura infantil - Premsa
Revistes tècniques
CASETA A LA FIRAN'53
G. V. Ferran el Catòlic, 60. Tel. 331 41 46. València 8
Xàtiva, 15. Tel. 351 03 78. València 2

LLIBRERIA TRES I QUATRE
Pérez Bayer, 11. Tel. 382 91 10. 46002-València
CASETA A LA FIRAN'24

FUTURAMA
CASETA A LA FIRAN'31
PY. DE L'ESQUINA PRÀ 3 12 318037 VALÈNCIA
LLIBRERIA ESPECIALITZADA
EN COMICS I IL·LUSTRACIÓ
DIBUSSOS EN TÈCNIQUES

Arca
Caseta a la Fira núm. 18
Marquès del Turia, 36 - Tel. 375 57 84 BENETÚSSER